

पर्यायकाले धर्मात्काले ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ कामानुबन्धबहुलं बाहुल्येन तस्य चित्तानुसारि ॥ १९ ॥ २० ॥ अनयः कुलक्षयकृतो दोषः ॥ २१ ॥ २२ ॥ प्रशंसति श
ममेवेति शेषः ॥ २३ ॥ इति उद्योगपर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपे चतुःसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७६ ॥ एतदिति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ रुषतीरोषवती ॥ ५ ॥

असुराणां समृद्धानां ज्वलतामिव तेजसा ॥ पर्यायकाले धर्मस्य प्राप्ते कलिर जायता ॥ १२ ॥ हैहयानां मुदा वर्तनी पानां जनमेजयः ॥ बहुलस्तालजं घानां रुमीणामु
द्धतो वसुः ॥ १३ ॥ अजविंदुः सुवीराणां सुराष्ट्राणां रुषर्द्धिकः ॥ अर्कजश्च बलीहानां चीनानां धौतमूलकः ॥ १४ ॥ हयग्रीवो विदेहानां वरयुश्च महौजसां ॥ बाहुः
सुंदरवंशानां दीप्ताक्षाणां पुरुरवाः ॥ १५ ॥ सहजश्चेदिमत्स्यानां प्रवीराणां वृषध्वजः ॥ धारणश्चंद्रवत्सानां मुकुटानां विगाहनः ॥ १६ ॥ शमश्च नंदिवेगानामि
त्येते कुलपांसनाः ॥ युगांतैरुष्णसंभूताः कुले कुपुरुषा धमाः ॥ १७ ॥ अप्ययं नः कुरूणां स्याद्युगांतिकालसंभूतः ॥ दुर्योधनः कुलांगारो जघन्यः पापपूरुषः ॥ १८ ॥
तस्मान्मृदुशनैर्ब्रूयाधर्मार्थसहितं हितं ॥ कामानुबन्धबहुलं नो ग्रमुग्रपराक्रम ॥ १९ ॥ अपि दुर्योधनं कृष्णसर्वे वयमधश्चराः ॥ नीचैर्भूत्वानुयास्यामो मास्मनो
भरतानशनू ॥ २० ॥ अप्युदासीनवृत्तिः स्याद्यथानः कुरुभिः सह ॥ वासुदेवतथा कार्यं न कुरुन नयः स्पृशेत् ॥ २१ ॥ वाच्यः पितामहो वृद्धो यै च कृष्णसभासदः ॥ भ्रा
तृणामस्तु सौ भ्रात्रं धार्तराष्ट्रः प्रशाम्यतां ॥ २२ ॥ अहमेतद्वीम्येवं राजा चैव प्रशंसति ॥ अर्जुनो नैव युद्धार्थी भूयसी हि दयार्जुने ॥ २३ ॥ इति श्रीमहाभारते उद्यो
गपर्वणि भगवद्धानपर्वणि भीमवाक्ये चतुःसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७४ ॥ ॥ ७५ ॥ वैशंपायन उवाच ॥ एतच्छ्रुत्वा महाबाहुः केशवः प्रहसन्निव ॥ अभूतपूर्वं भी
मस्य मार्दवोपहितं वचः ॥ १ ॥ गिरेरिव लघुत्वं तच्छ्रीतत्वं मिव पावके ॥ मत्वारामानुजः शौरिः शार्ङ्गधन्वा वृकोदरं ॥ २ ॥ संतेजयंस्तदा वाग्भिर्मातरि श्वेव पावकं ॥
उवाच भीममासीनं रूपयाभिपरिपुतं ॥ ३ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ त्वमन्यदा भीमसेन युद्धमेव प्रशंससि ॥ वधाभिनंदिनः क्रूरान् धार्तराष्ट्रान् मिमर्दिषुः ॥ ४ ॥
न च स्वपिषिजा गर्षिभ्युन्नः शेषे परंतप ॥ घोरामशां तां रुषतीं सदा वाचं प्रभाषसे ॥ ५ ॥ निःश्वसन्नग्निवत्तेन संतप्तः स्वेन मन्युना ॥ अप्रशांतमना भीमसधूम इव पा
वकः ॥ ६ ॥ एकांते निःश्वसन् शेषे भारार्त इव दुर्बलः ॥ अपित्वांके चिदुन्मत्तं मन्यंते तद्विदो जनाः ॥ ७ ॥ आरुज्यवक्षान्निर्मूलान् गजः परिरुजन्निव ॥ निघ्नन्यद्भिः
क्षितिं भीमनिष्ठनन्यरिधावसि ॥ ८ ॥ नास्मिन् जने नरमसे रहः क्षिपसि पांडव ॥ नान्यं निशिदिवा चापि कदाचिदभिनंदसि ॥ ९ ॥

अग्निवत् अग्निनेव ॥ ६ ॥ ७ ॥ आरुज्यभङ्गा ॥ ८ ॥ अस्मिन् जने नराणां मूढेन क्षिपसि नयसि कालमिति शेषः ॥ ९ ॥